

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน

อำเภอทองผาภูมิ

จังหวัดกาญจนบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	
แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (พ.ศ. 2537-2566)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-8

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular - Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 – 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

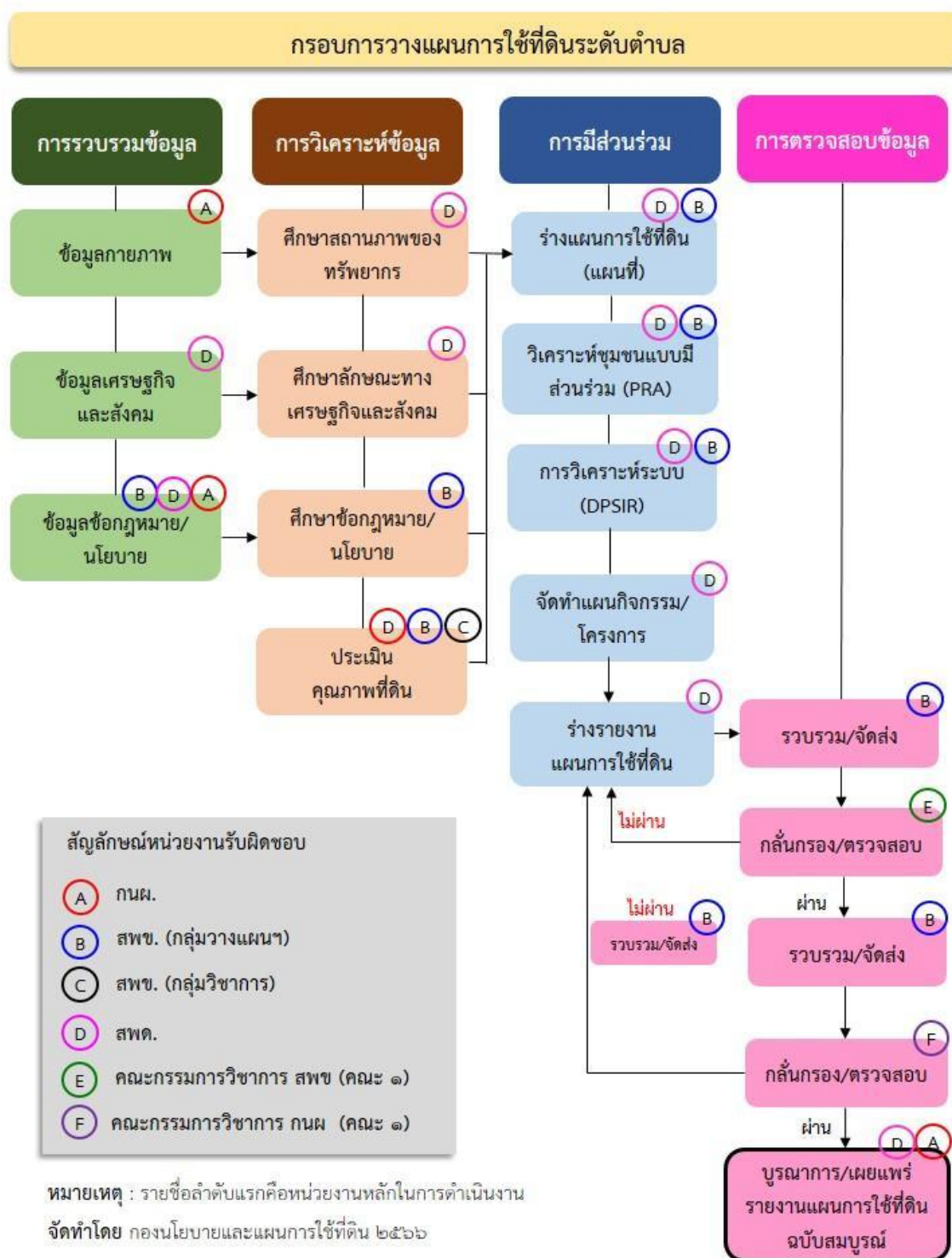
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพชีวิต อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (เทศบาลตำบลท่าขนุน, 2567)

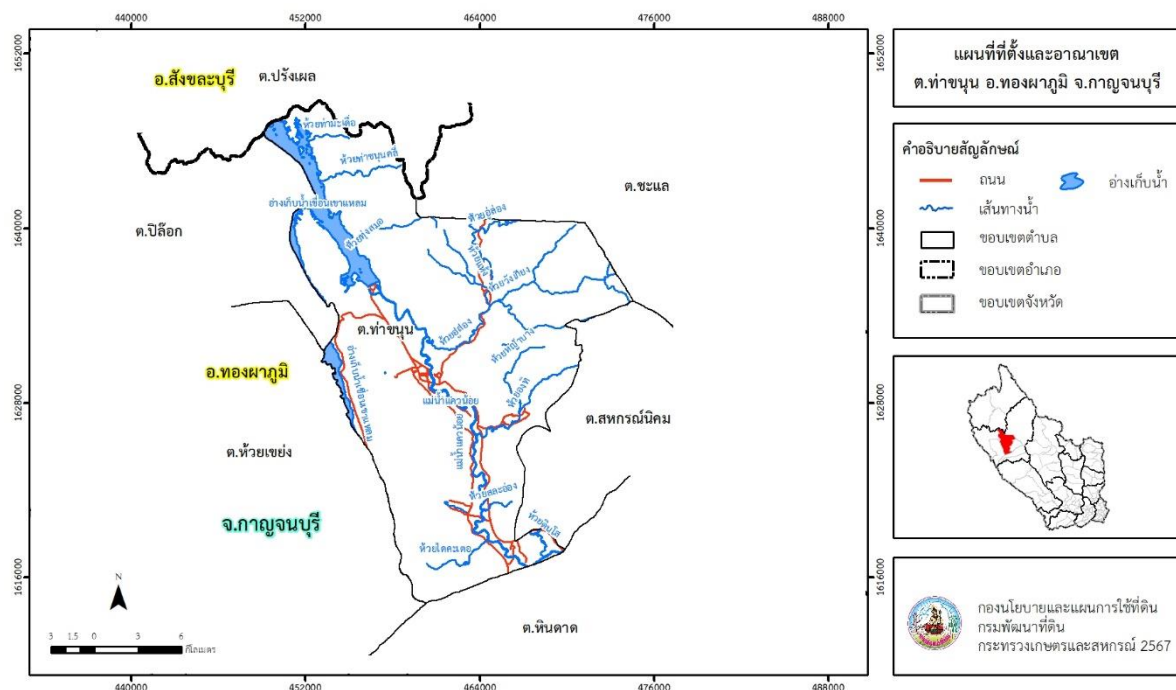
รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอทองผาภูมิ มีพื้นที่ประมาณ 421.03 ตารางกิโลเมตร หรือ 263,141 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปรังผล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยเขย่ง ตำบลหินลาด อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลชะแล ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลปิล็อก ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านท่าขนุน	หมู่ที่ 4 บ้านอู่ล่อง
หมู่ที่ 2 บ้านเสาหงษ์	หมู่ที่ 5 บ้านหินแหลม
หมู่ที่ 3 บ้านปรังกาสิ	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขาและพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขาที่มีความสูงประมาณ 200-900 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง มีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่านตอนกลางของตำบล และมีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยดินซู่พะตุ ห้วยดินโส ห้วยไค้ตะเตอ ห้วยตะโลเว ห้วยท่าขนุนคลี่ ห้วยท่ามะเตือ ห้วยทุ่งสมอ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.7 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,771.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 156 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม มีปริมาณฝน 350.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 26 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

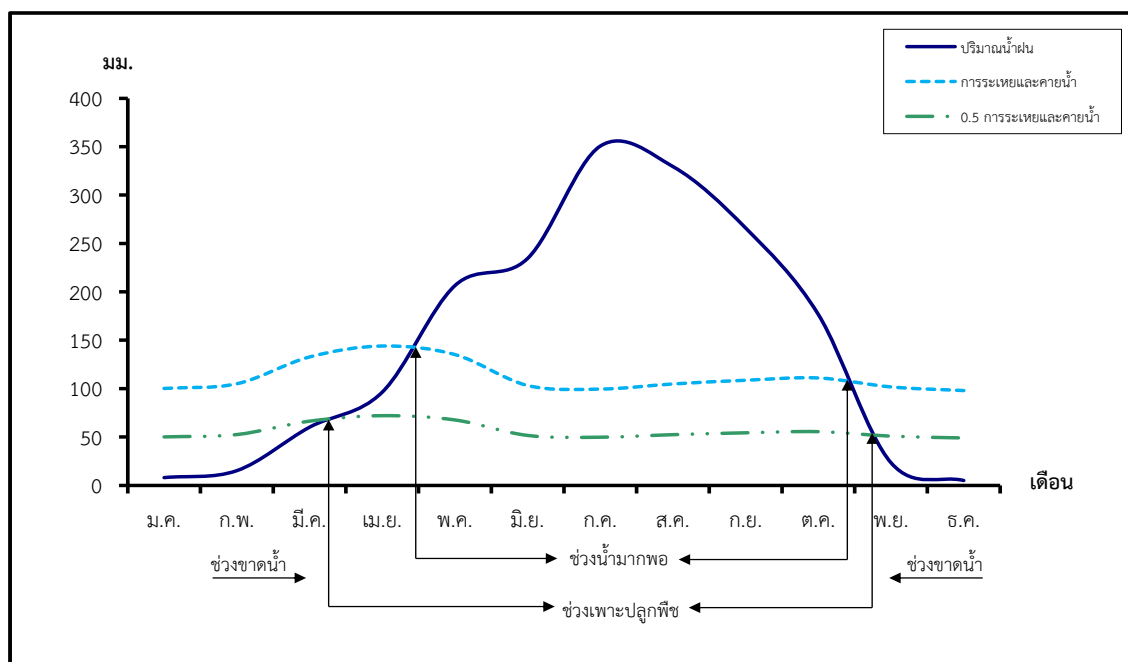
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (พ.ศ. 2537-2566)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	17.6	33.7	24.9	71.0	8.0	1.0	100.1	7.9
ก.พ.	19.3	35.8	27.0	65.0	15.2	2.2	105.0	14.8
มี.ค.	21.6	37.4	29.0	64.0	60.1	5.4	132.7	54.3
เม.ย.	23.3	37.7	29.8	69.0	96.3	8.7	144.0	81.5
พ.ค.	24.1	34.8	28.5	79.0	206.4	18.4	135.2	138.2
มิ.ย.	23.8	32.5	27.4	85.0	234.5	24.2	103.2	146.5
ก.ค.	23.5	31.4	26.8	87.0	350.6	26.3	99.5	160.1
ส.ค.	23.4	31.3	26.6	87.0	329.4	26.2	104.8	157.9
ก.ย.	23.4	32.3	26.9	86.0	265.9	23.7	108.6	151.6
ต.ค.	22.7	33.1	26.9	84.0	176.6	15.5	111.0	126.7
พ.ย.	20.6	33.1	26.0	79.0	23.3	3.6	101.7	22.4
ธ.ค.	18.0	32.5	24.5	75.0	5.0	1.0	98.0	5.0
เฉลี่ย	21.8	33.8	27.0	77.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,771.3	156.2	1,343.7	1,066.9

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดกาญจนบุรี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 7,168 ไร่ หรือร้อยละ 2.72 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 64,620 ไร่ หรือร้อยละ 24.55 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 344 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 16,117 ไร่ หรือร้อยละ 6.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ไร่ร้าง ข้าวโพด
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 40,062 ไร่ หรือร้อยละ 15.22 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา สัก ปาล์มน้ำมัน
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 7,407 ไร่ หรือร้อยละ 2.81 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วงหิมพานต์ กล้วย
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 680 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม
- 6) ทွ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ - ได้แก่ ทွ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 168,298 ไร่ หรือร้อยละ 63.96 ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 15,223 ไร่ หรือร้อยละ 5.79 ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 7,832 ไร่ หรือร้อยละ 2.98 ได้แก่ ทွ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทွ่มหญ้าธรรมชาติ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,168	2.72
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	753	0.29
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,644	1.00
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	2,609	0.99
U405	ถนน	423	0.16
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	335	0.13
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	90	0.03
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	7	-
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	200	0.08
U701	สนามกอล์ฟ	107	0.04
A	พื้นที่เกษตรกรรม	64,620	24.55
A100	นาร้าง	20	0.01
A101	นาข้าว	324	0.12
A200	ไร่ร้าง	2,139	0.81
A201	พืชไร่ผสม	17	0.01
A202	ข้าวโพด	1,916	0.73
A203	อ้อย	439	0.17
A204	มันสำปะหลัง	11,202	4.26
A204/A302	มันสำปะหลัง/ยางพารา	40	0.02
A204/A305	มันสำปะหลัง/สั้ก	31	0.01
A204/A401	มันสำปะหลัง/ไม้ผลผสม	10	-
A204/A412	มันสำปะหลัง/มะขาม	12	-
A204/A427	มันสำปะหลัง/ส้มโอ	39	0.02
A205	สับปะรด	53	0.02
A229	พริก	218	0.08
A236	เผือก	1	-
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	500	0.19
A301	ไม้ยืนต้นผสม	812	0.31
A302	ยางพารา	29,158	11.08

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A302/A408	ยางพารา/มะม่วงหิมพานต์	13	-
A302/A411/A415	ยางพารา/กล้วย/มะละกอ	23	0.01
A303	ปาล์มน้ำมัน	3,256	1.24
A304	ยูคาลิปตัส	9	-
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	61	0.02
A305	สัก	6,187	2.35
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	43	0.02
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	150	0.06
A401	ไม้ผลผสม	5,062	1.92
A403	ทุเรียน	145	0.06
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	24	0.01
A404	เงาะ	32	0.01
A404/A419	เงาะ/มังคุด	28	0.01
A405	มะพร้าว	109	0.04
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	33	0.01
A405/A412	มะพร้าว/มะขาม	14	0.01
A407	มะม่วง	154	0.06
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	50	0.02
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	11	-
A408	มะม่วงหิมพานต์	590	0.22
A411	กล้วย	453	0.17
A411/A422	กล้วย/มะนาว	18	0.01
A411/A427	กล้วย/ส้มโอ	9	-
A412	มะขาม	40	0.02
A412/A427	มะขาม/ส้มโอ	17	0.01
A413	ลำไย	4	-
A415	มะละกอ	222	0.08
A416	ขนุน	29	0.01
A420	ลานสาด ลองกอง	2	-

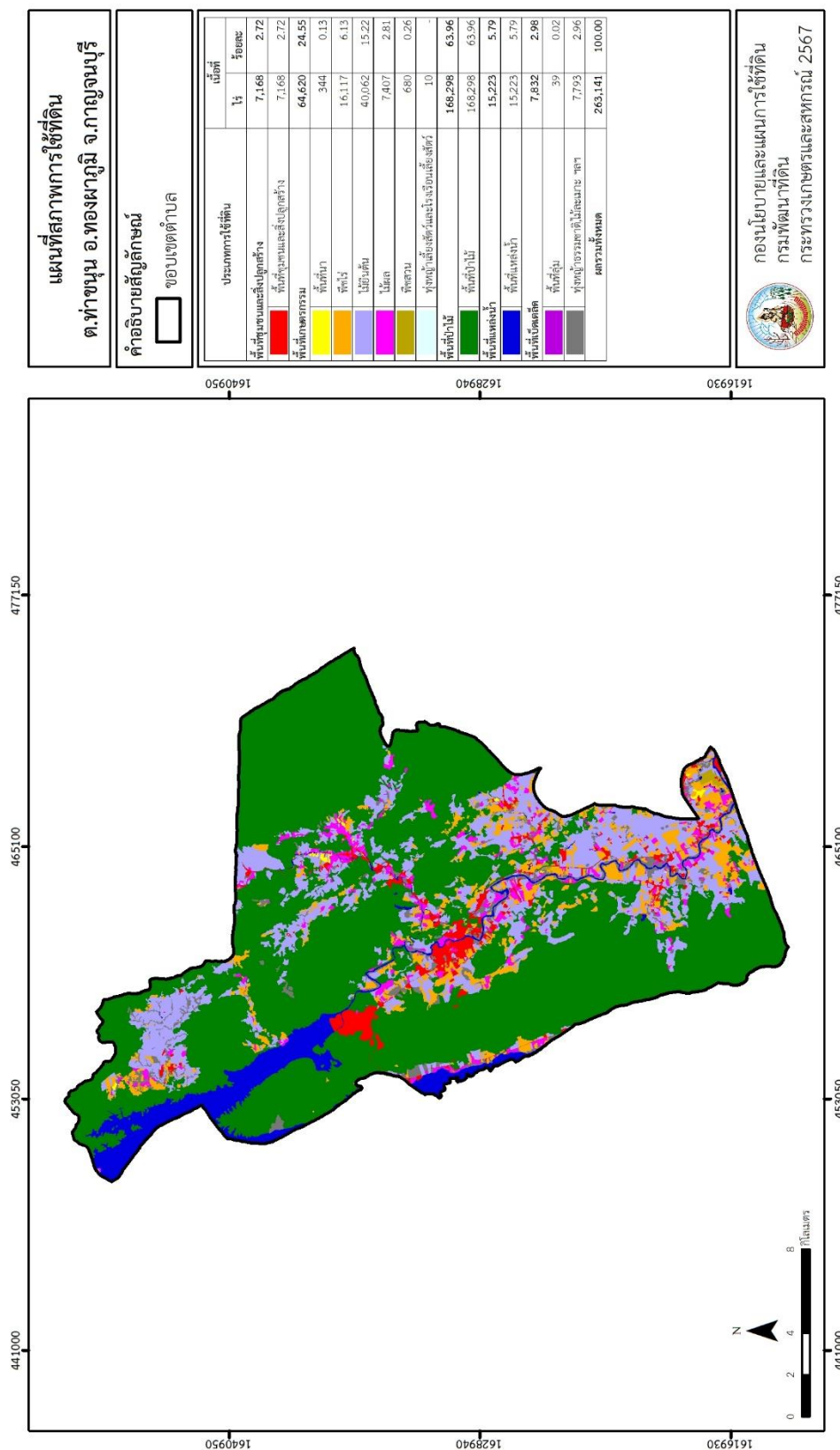

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A422	มะนาว	16	0.01
A426	แก้วมังกร	3	-
A427	ส้มโอ	192	0.07
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	22	0.01
A502	พืชผัก	635	0.24
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	23	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	10	-
F	พื้นที่ป่าไม้	168,298	63.96
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	4,720	1.79
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	2,092	0.80
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	3,112	1.18
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	158,292	60.16
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	82	0.03
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	7,832	2.98
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	672	0.26
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	6,904	2.62
M201	พื้นที่ลุ่ม	39	0.02
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	100	0.04
M401	พื้นที่กองวัสดุ	4	-
M403	ที่ดินโผล่	60	0.02
M405	พื้นที่ถม	53	0.02
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	15,223	5.79
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	1,721	0.65
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	176	0.07
W201	อ่างเก็บน้ำ	13,249	5.04
W202	บ่อน้ำในไร่นา	77	0.03
ผลรวมทั้งหมด		263,141	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลท่าขนุน มีประชากรรวม 20,896 คน แยกเป็นชาย 10,856 คน เป็นหญิง 10,040 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 49.63 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 9,479 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 752 ครัวเรือน หรือร้อยละ 7.93 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 8,727 ครัวเรือน หรือร้อยละ 92.07 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลท่าขนุน	9,479	10,856	10,040	20,896
หมู่ที่ 0 ท่าขนุน	5	557	488	1,045
หมู่ที่ 1 ท่าขนุน	5,438	5,268	5,040	10,308
หมู่ที่ 2 เสาหงษ์	986	1,336	1,177	2,513
หมู่ที่ 3 ปรางกาสี	896	1,100	957	2,057
หมู่ที่ 4 อู่ล่อง	1,326	1,721	1,618	3,339
หมู่ที่ 5 หินแหลม	828	874	760	1,634

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	9,479	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	752	7.93
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	8,727	92.07

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 263,141 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 9,479 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 27.76 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 64,620 ไร่ หรือร้อยละ 24.55 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 85.93

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 725 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา มันสำปะหลัง ไม้สัก และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 136,319 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 63,931 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 74,681 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 35,024 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 61,638 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 28,907 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)			รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)			รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)		
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล	บุคคล
ตำบลท่าขนุน	104,932	12,236	8,591	10,560	136,319	63,931	74,681	35,024	
หมู่ที่ 1 ท่าขนุน	63,761	11,223	8,153	11,784	94,921	52,609	54,948	30,454	
หมู่ที่ 2 เสกหงษ์	135,104	16,507	8,178	9,369	169,157	58,917	97,274	33,880	
หมู่ที่ 3 ปรางกาสี	83,661	24,317	14,809	12,514	135,301	47,615	42,732	15,038	
หมู่ที่ 4 อู่ล่อง	243,161	7,301	5,891	5,288	261,641	100,786	132,718	51,124	
หมู่ที่ 5 หินแหลม	44,060	22,030	17,632	15,865	99,586	44,446	95,767	42,742	

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลม เนื้อที่ 29,479 ไร่
- (2) เขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เนื้อที่ 51,046 ไร่
- (3) เขตอุทยานแห่งชาติลำคลองงู เนื้อที่ 44,422 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 154,473 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 48,303 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 734 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 124,820 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 28,313 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 49,625 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 46,497 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,771.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำแควน้อย ห้วยดินซู่พะตุ ห้วยดินโส ห้วยโคคะเตอ ห้วยตะโลเว ห้วยท่าขนุนคลี่ ห้วยท่ามะเดื่อ ห้วยทุ่งสมอ ห้วยผาอัน ห้วยวังเกียง ห้วยสละอ่อง ห้วยหญ้าบาง ห้วยแห้ง ห้วยองทิ และห้วยอู่ล่อง

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลท่าขนุน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 9 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 33 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ดอน มี 33 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC ชุดดินหินซ้อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 262 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Hs-clD ชุดดินหินซ้อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,033 ไร่ หรือร้อยละ 1.91 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Hs-clE ชุดดินหินซ้อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 511 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ks-fl-sLB ดินกำแพงแสนที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,321 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Li-clE ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,414 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,124 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 470 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,186 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Li-Ml-gclC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินลี้ และชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 562 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLB ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 57 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

- [illegible]

30) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,301 ไร่ หรือร้อยละ 2.01 ของเนื้อที่ตำบล

31) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clC ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,077 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล

32) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clD ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 496 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

33) หน่วยแผนที่ดิน Ws-Ws-d-clC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังสะพุง และดินวังสะพุงที่เป็นดินลิก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 978 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 175,374 ไร่ หรือร้อยละ 66.65 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 15,170 ไร่ หรือร้อยละ 5.77 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 12,020 ไร่ หรือร้อยละ 4.57 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินหินซ้อน (Hs) และชุดดินลี (Li)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (ds/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Hs-clC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	262	0.10
Hs-clD	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	5,033	1.91
Hs-clE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	10-20	>75	6.5-8.0	6.5-8.5	<2	-	511	0.19
Ks-fl-sIB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	1,321	0.50
Li-clE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	2,414	0.92
Li-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,124	0.43
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	470	0.18
Li-gclE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,186	0.45
Li-M-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	562	0.21
Ly-sIB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	57	0.02
Ly-sIC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	379	0.14
Ly-sID	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	167	0.06
Ly-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	250	0.10
Pc-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	11,819	4.49
Pc-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	12,229	4.65
Pc-clD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	2,460	0.94
Pc-hb-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	257	0.10
Pc-Hs-clC	5-12	>150/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10/10-20	<35/35-75	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	916	0.35
Tm-sIB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	88	0.03
Tm-sIC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	37	0.01
Wi-br-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	99	0.04

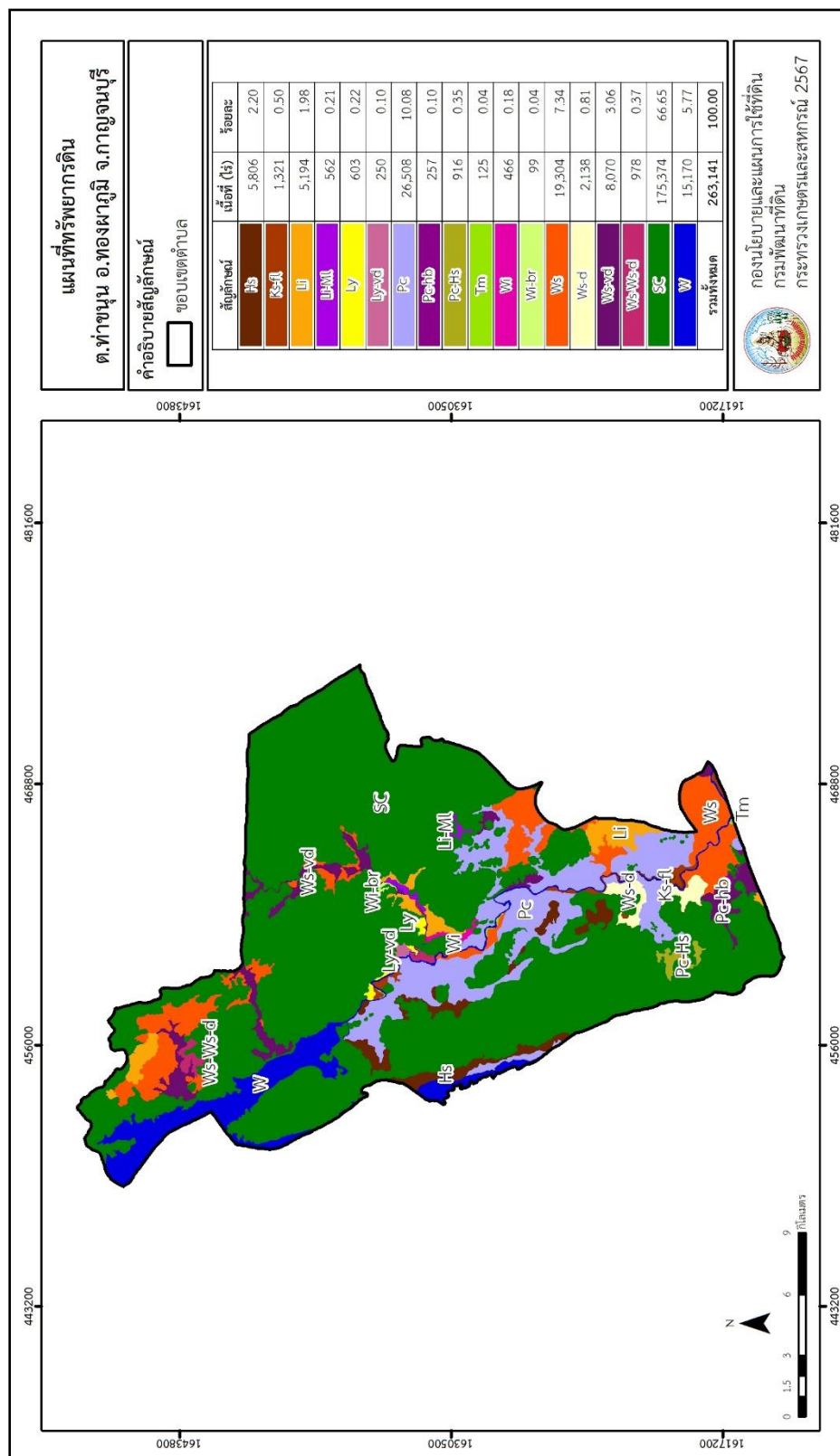

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Wt-clC	5-12	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	466	0.18
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	8,909	3.39
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	5,200	1.98
Ws-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	5,057	1.92
Ws-clE	20-35	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	138	0.05
Ws-d-clC	5-12	100-150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,000	0.38
Ws-d-clD	12-20	100-150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	1,138	0.43
Ws-vd-clA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	196	0.07
Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	5,301	2.01
Ws-vd-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	2,077	0.79
Ws-vd-clD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	496	0.19
Ws-Ws-d-clC	5-12	50-100/ 100-150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	978	0.37
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	175,374	66.65
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,170	5.77
รวมทั้งหมด											263,141	100.00

- หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลท่าขนุน คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ
- 3) ปัญหาการถือครองที่ดินไร้กรรมสิทธิ์
- 4) ใช้ประโยชน์น้ำจากพื้นที่สาธารณะไม่ได้

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลท่าขนุน มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์
- 4) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม และการปรับปรุงดิน

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ปัญหาการถือครองที่ดินไร้กรรมสิทธิ์
- 1.4) องค์ความรู้ของเกษตรกร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) ความต้องการที่ดินทำกิน
- 2.4) แก้ไขปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง
- 3.2) ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) เรียกร่องที่ดินทำกิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตร
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
- 4.3) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

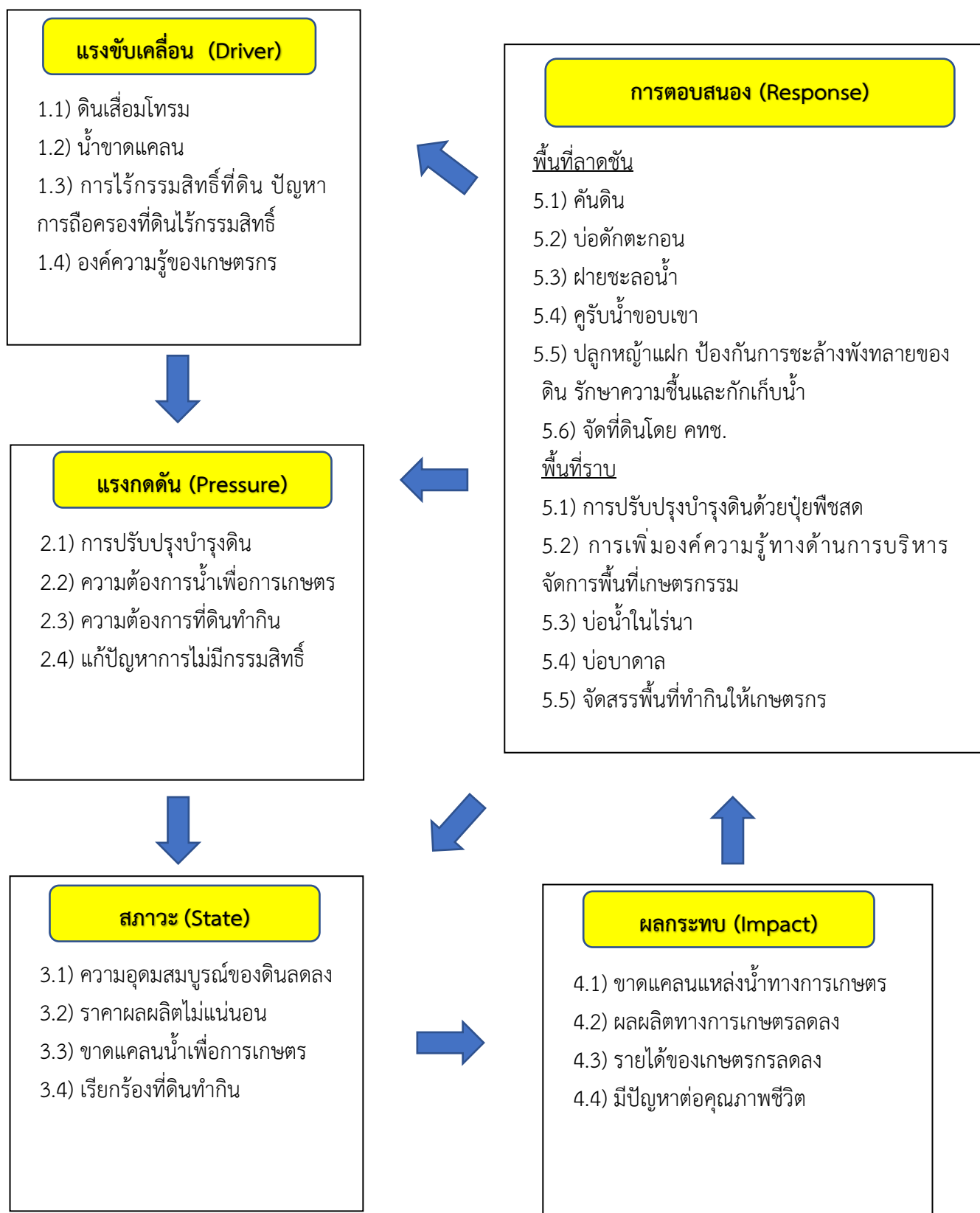
พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คั่นดิน
- 5.2) ป่อดักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คูรับน้ำขอบเขา
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) จัดที่ดินโดย โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล

พื้นที่ราบ

- 5.1) การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.2) การเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
- 5.3) ป่อน้ำในไร่นา
- 5.4) ป่อบาดาล
- 5.5) จัดสรรพื้นที่ทำกินให้เกษตรกร

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) มันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลจะปลูกพันธุ์ระยะยong 72 ในช่วงต้นฤดูฝน และมีอายุวันปลูกถึงเก็บเกี่ยว 8 – 10 เดือน
- 2) ทุเรียน ปลูกได้ตลอดทั้งปี ในขณะที่ดินมีความชื้น
- 3) ส้มโอ ปลูกได้ตลอดทั้งปี ในขณะที่ดินมีความชื้น
- 4) เงาะ ปลูกได้ตลอดทั้งปี ในขณะที่ดินมีความชื้น

ชนิดพืช	ระยะเวลาดำเนินการ											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1) มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง											
2) ทุเรียน	ทุเรียน											
3) ส้มโอ	ส้มโอ											
4) เงาะ	เงาะ											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ทุเรียน เงาะ ส้มโอ พืชผัก ถั่วลิสง มะพร้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยที่ดิน	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	ทุเรียน	เงาะ	ส้มโอ	พืชผัก	กล้วย	มะพร้าว
Hs-clC	S3r	S3r	N	N	N	S3r	S3r	N
Hs-clD	S3er	S3er	N	N	N	S3er	S3r	N
Hs-clE	N	N	N	N	N	N	S3er	N
Ks-fl-slB	S1	S1	S2s	S2s	S2s	S1	S2s	S1
Li-clE	N	N	N	N	N	N	S3er	N
Li-gclC	S3r	S3r	N	N	N	S3r	S3r	N
Li-gclD	S3er	S3er	N	N	N	S3er	S3er	N
Li-gclE	N	N	N	N	N	N	N	N
Li-Ml-gclC	S3r	S3r	N	N	N	S3r	N	N
Ly-slB	S2rn	S2rn	S3r	S3r	S2rns	S2rn	S2rns	S3r
Ly-slC	S2ern	S2ern	S3r	S3r	S2rns	S2ern	S2erns	S3r
Ly-slD	S3e	S3e	S3r	S3r	S2ewrns	S3e	S3e	S3er
Ly-vd-clB	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Pc-clB	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Pc-clC	S2en	S2en	S2ns	S2ns	S2ns	S2en	S2ns	S2en
Pc-clD	S3e	S3e	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S3e	S2ens	S3e
Pc-hb-clC	S2en	S2en	S2ns	S2ns	S2ns	S2en	S2ns	S2en
Pc-Hs-clC	S3r	S3r	N	N	N	S3r	S2ens	N
Tm-slB	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Tm-slC	S2en	S2en	S2ns	S2ns	S2ns	S2en	S2ns	S2en
Wi-br-clB	S2o	S2o	S2os	S2os	S2os	S1	S2s	S2o
Wi-clC	S2eo	S2eo	S2os	S2os	S2os	S2e	S2s	S2eo
Ws-clB	S2r	S2r	S3r	S3r	S2rs	S2r	S2rs	S3r
Ws-clC	S2er	S2er	S3r	S3r	S2rs	S2er	S2ers	S3r
Ws-clD	S3e	S3e	S3r	S3r	S2ewrs	S3e	S2ers	S3er

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	ทุเรียน	เงาะ	ส้มโอ	พืชผัก	กล้วย	มะพร้าว
Ws-clE	N	N	S3ewr	S3ewr	S3ew	N	S3e	N
Ws-d-clC	S2e	S2e	S2rs	S2rs	S2s	S2e	S2s	S2er
Ws-d-clD	S3e	S3e	S2ewrs	S2ewrs	S2ews	S3e	S2es	S3e
Ws-vd-clA	S1	S1	S2s	S2s	S2s	S1	S2s	S1
Ws-vd-clB	S1	S1	S2s	S2s	S2s	S1	S2s	S1
Ws-vd-clC	S2e	S2e	S2s	S2s	S2s	S2e	S2s	S2e
Ws-vd-clD	S3e	S3e	S2ews	S2ews	S2ews	S3e	S2es	S3e
Ws-Ws-d-clC	S2er	S2er	S3r	S3r	S2rs	S2er	S2rs	S3r

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A,2,3,4 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 182,581 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 69.39 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 154,872 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 58.86 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 4,234 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.61 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 23,475 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.92 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่นส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 41,130 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.63 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินที่มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 188 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 3,034 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด มะม่วงหิมพานต์ กัลย มะพร้าว มะขาม มะม่วง ส้มโอ ลำไย มะละกอ ขนุน ลางสาด ลองกอง มะนาว แก้วมังกร

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 10,789 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 5,647 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย สับปะรด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 171 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 2,123 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.81 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด มะม่วงหิมพานต์ กัลย มะพร้าว มะขาม มะม่วง ส้มโอ ลำไย มะละกอ ขนุน ลางสาด ลองกอง มะนาว แก้วมังกร

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 12,964 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.93 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 5,649 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย สับปะรด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 443 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 7,167 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 6,427 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.44 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภท ตัวเมืองย่านการค้า หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ถนน

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 425 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภท โรงงานอุตสาหกรรม ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 315 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์ สนามกอล์ฟ เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 15,225 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.78 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,898 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำแควน้อย ห้วยดินซู่พะดู่ ห้วยดินโส ห้วยโคเคเตอ ห้วยตะโลเว ห้วยท่าขนุนคลี่ ห้วยท่ามะเดื่อ ห้วยทุ่งสมอ ห้วยผาอัน ห้วยวังเกียง ห้วยสละอ่อง ห้วยหญ้าบาง ห้วยแห้ง ห้วยองทิ และห้วยอุล่อง เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 13,327 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม บ่อบาดาลราชการจำนวน 9 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 7,908 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.01 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า พื้นที่กองวัสดุ พื้นที่ไผ่ พื้นที่ถม เป็นต้น

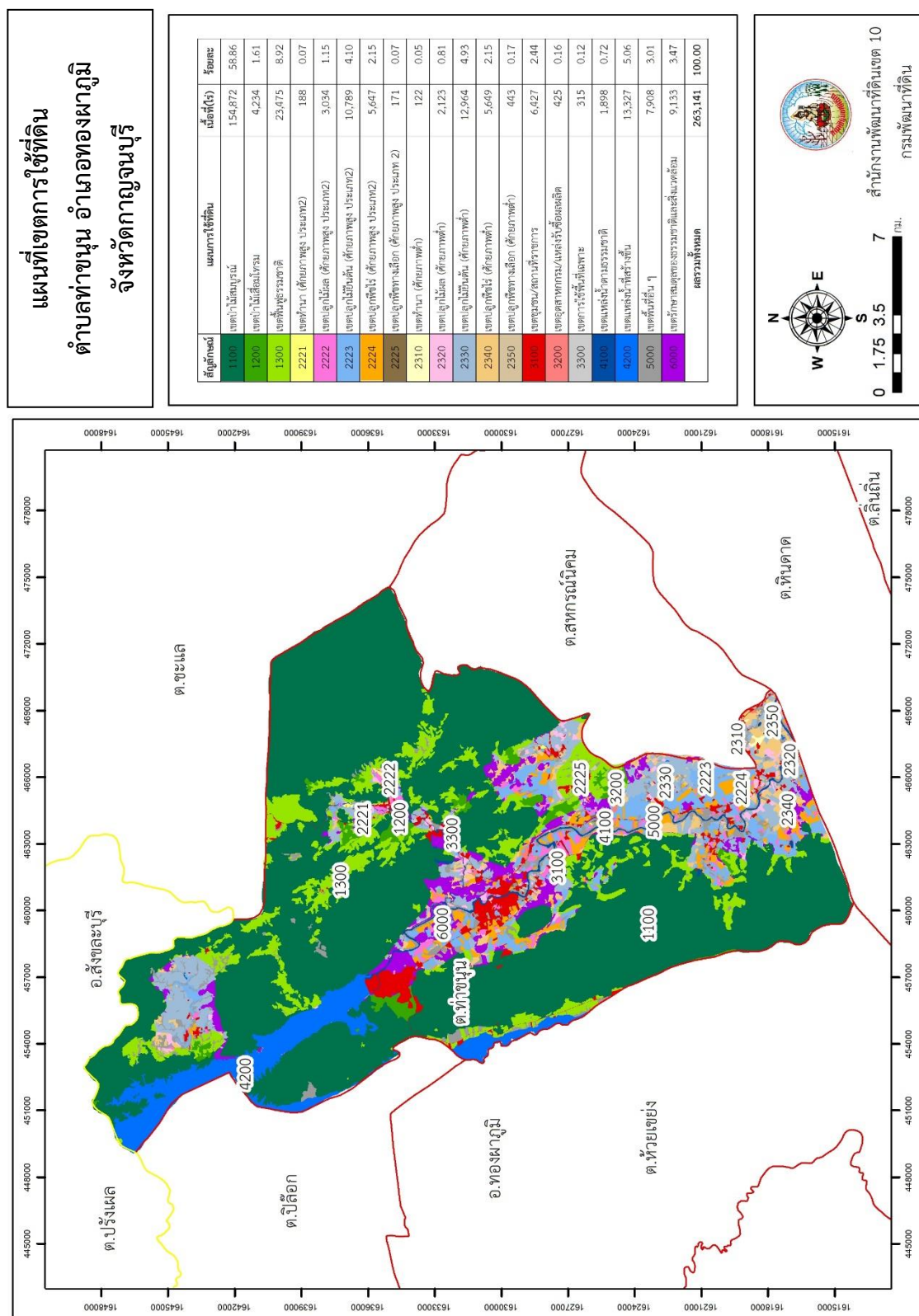
6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 9,133 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.47 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

แผนการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.	เขตป่าไม้	182,581	69.39
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	154,872	58.86
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	4,234	1.61
1300	เขตพื้นฟูธรรมชาติ	23,475	8.92
2.	เขตเกษตรกรรม	41,130	15.63
2221	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท2)	188	0.07
2222	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	3,034	1.15
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	10,789	4.10
2224	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	5,647	2.15
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท2)	171	0.07
2310	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	122	0.05
2320	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	2,123	0.81
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	12,964	4.93
2340	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	5,649	2.15
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	443	0.17
3.	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,167	2.72
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	6,427	2.44
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	425	0.16
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	315	0.12
4.	เขตแหล่งน้ำ	15,225	5.78
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,898	0.72
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	13,327	5.06
5.	เขตพื้นที่อื่นๆ	7,908	3.01
6.	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	9,133	3.47
รวม		263,141	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าขนุน ไปเสนอต่อเทศบาลตำบลท่าขนุน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

7.2.1 ดินดี มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- 1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- 6) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- 7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- 8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

7.2.2 การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- 1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

7.2.3 พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- 1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลท่าขนุน เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลท่าขนุน กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลท่าขนุน ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ และมีปัญหาร่องลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ดินตื้น โดยในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่มาจากการยกเลิกเพิกถอนป่าไม้ Zone E หรือป่าเศรษฐกิจ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลท่าขนุน ซึ่งมีเนื้อที่รวม 263,141 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 มีจำนวนมากถึง 175,374 ไร่ หรือร้อยละ 66.65 ระดับความลาดชันร้อยละ 20-35 มีจำนวน 4,249 ไร่ หรือร้อยละ 1.61 ระดับความลาดชันร้อยละ 12-20 มีจำนวน 14,821 ไร่ หรือร้อยละ 5.63 ระดับความลาดชันร้อยละ 5-12% มีจำนวน 25,487 ไร่ หรือร้อยละ 9.69 ระดับความลาดชันร้อยละ 2-5% มีจำนวน 27,844 ไร่ หรือร้อยละ 10.58 และที่ราบที่ระดับความลาดชันร้อยละ 0-2 มีจำนวน 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้นำมาซึ่งผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 43,304 ไร่ หนาดินที่ถูกชะล้างลงสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็นการขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลท่าขนุน ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 12 มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลาย

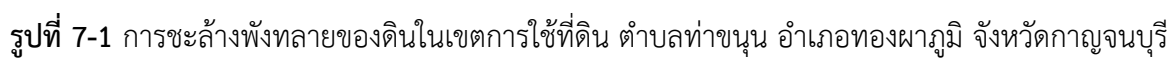
ของดิน ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาให้นํ้าให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้า จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) ขุดบ่อนํ้าในไร่นานอกเขตชลประทาน (2) สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำเพื่อการเกษตร

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการชะล้างพังทลายของดินและปัญหการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่ โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญห โดยบริเวณหมู่ที่ 1-5 ต้องการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการทำเกษตร และต้องการการจัดการพื้นที่การพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ ธนาการน้ำใต้ดิน บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน บ่อตักตะกอน คลองส่งน้ำ ฝายน้ำล้น ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 11,296 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	559,350
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	446,250
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	75,000
	1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	7,500
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	30,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	559,000
	2.1 โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่ เกษตรเพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map)	250,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	309,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	3,870,000
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,157 ไร่	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	3,750,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	14,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,750
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	10,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 23,753 ไร่	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,250,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	1,250,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	988,400
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	892,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	15,000
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	80,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	900
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	3,840,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	90,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	3,750,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,562,250
	2. การบริหารจัดการน้ำ	559,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	8,960,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	11,081,250

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1) เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 11,296 ไร่ 2) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,157 ไร่ 3) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 23,753 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการมันสำปะหลังพันธุ์ดี (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการเลี้ยงสุกรเพื่อเป็นอาชีพเสริม (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 14) โครงการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 15) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (ทต.ท่าขนุน) 16) โครงการผลิตปุ๋ยหมัก (สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด) 17) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัด) 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สนง.เกษตรจังหวัด) 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ทต.ท่าขนุน)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 15,225 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการ ใช้ที่ดิน	งานโครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571		2568	2569	2570	2571		
(เขตพื้นที่ ไม้ผล, ไม้ยืนต้น, พืชไร่)	1. การปรับปรุงบำรุงดิน											1,562,250	
	1.1 การผลิต จัดหาเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ยสด	ตัน	9	9	9	9	45	267,750	267,750	267,750	267,750	1,338,750	พด.
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
	1.3 ส่งเสริมการผลิตและใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร	ราย	350	350	350	350	1,750	5,250	5,250	5,250	5,250	26,250	พด.
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	12	12	12	12	60	24,000	24,000	24,000	24,000	120,000	พด.
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	30	30	30	30	150	450	450	450	450	2,250	พด.
(เขตพื้นที่ พืชไร่)	1.6 ฝึกอบรมเกษตรกรเพื่อเพิ่มนิเวศ วิทยและรายได้ในดิน	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ											559,000	
	2.1 โครงการบริหารจัดการการ ผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่ เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิง รุก (Agri-Map)	ไร่	20	20	20	20	100	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	พด.
(เขตพื้นที่ ไม้ยืนต้น, ไม้ผล, พืชไร่)	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	บ่อ	3	3	3	3	15	61,800	61,800	61,800	61,800	309,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											8,960,000	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการ อนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	42,000	42,000	42,000	42,000	210,000	พด.
(เขตพื้นที่ ไม้ผล, พืชไร่)	3.2 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน	กล้า	700	700	700	700	3,500	1,750,000	1,750,000	1,750,000	1,750,000	8,750,000	พด.
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ												11,081,250

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้^{นี้}เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

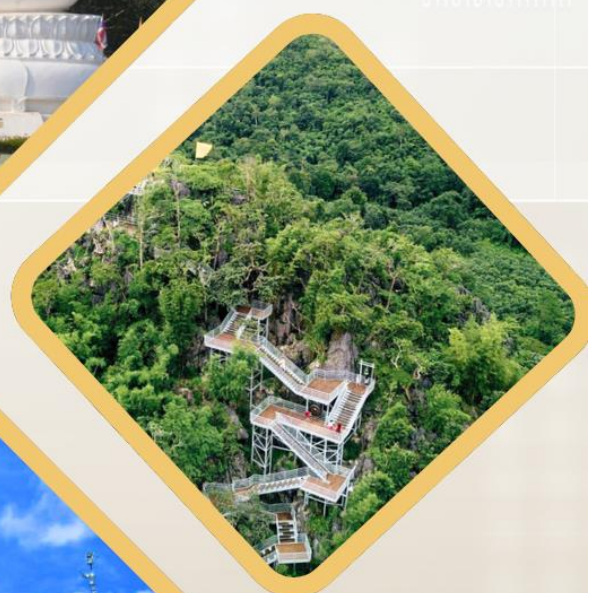
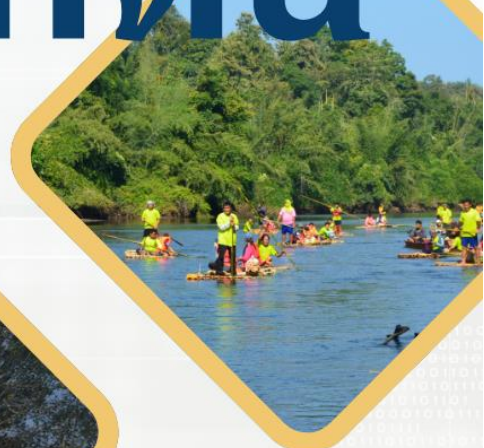

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา:<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th> / 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลท่าขนุน. 2567. วิสัยทัศน์. แหล่งที่มา <https://thakanun.go.th/content/vision>, 20 กันยายน 2567.
- บัณฑิต ดันศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์